

20.1.2026

Espoon vammaisneuvosto
Rådet för personer med funktionsnedsättning i Esbo

Espoon vammaisneuvoston lausunto Hyvinvointisuunnitelma (luonnos) 2026–2029

Vammaisneuvosto antaa lausuntonsa Hyvinvointisuunnitelman luonnokseen 1.12.2025. Versio on selkeästi vielä keskeneräinen ja vammaisneuvostolle ei ole järjestetty esittelyä tähän asiaan.

Vammaisneuvosto kommentoi luonnosta seuraavasti:

Espoon Tarinan tavoitteet suhteessa hyvinvointisuunnitelman tavoitteisiin

Ilmaisut ”jokainen lapsi ja nuori”, ”jokainen aikuinen” ja ”jokainen ikääntynyt” sisältävät myös vammaiset, pitkäaikaissairaat sekä muut toimimisrajoitteiset henkilöt. Hyvinvointisuunnitelman pohjalta määriteltujen toimenpiteiden tulee ulottua näihin ryhmiin yhdenvertaisesti.

On hyvä huomioida, että ikäkausittaiset hyvinvointisuunnitelmat unohtavat vammaiset, pitkäaikaissairaat ja muut toimimisrajoitteiset.

Kaupunginjohtaja mainitsee, että *’ Tarve yhteisöllisyydelle, hyväksyville katseille ja kohtaamisille kasvaa. Olemme varmaan havahtumassa siihen, että hyvinvointi edellyttääkin enemmän yhdessä olemista, yhdessä tekemistä ja toisten auttamista. ’*

Hyvinvointisuunnitelmassa tulee selkeästi huomioida vammaiset ja muut toimimisrajoitteiset henkilöt omana kohderyhmänään.

Hyvinvointisuunnitelma nostaa keskiöön mielen hyvinvoinnin, yksinäisyyden ja turvallisuuden

Toimimisrajoitteisten henkilöiden osallistumismahdollisuuksien edistäminen vaatii kohdennettuja toimenpiteitä. Mikäli välttämättömät tukipalvelut puuttuvat, kasvaa syrjäytymisen, yksinäisyyden ja mielenterveyteen liittyvien ongelmien riski huomattavasti. Palveluiden saatavuuden epävarmuus sekä esteettömyyden toteutumattomuus lisäävät turvattomuuden tunnetta. Esimerkiksi talvikunnossapidon riittämättömyys rajoittaa liikkumis- ja osallistumismahdollisuuksia, mikä puolestaan lisää yksinäisyyttä, mielenterveyden haasteita sekä turvattomuuskokemuksia.

Nämä kolme keskeistä ilmiötä kohdistuvat erityisesti henkilöihin, joilla on vamma tai muu toimintakyvyn rajoite. Suunnitelmassa on perusteltua korostaa vammaisten ja muiden toimimisrajoitteisten henkilöiden asemaa, sillä esitetyn hyvinvointikäsitteen mallin osa-alueet (having, loving, doing, being) ovat näiden ryhmien osalta usein puutteellisia.

20.1.2026

Ikäkausittaiset hyvinvointisuunnitelmat

Ikäkausittaiset hyvinvointisuunnitelmat eivät tällä hetkellä huomioi vammaisia, pitkäaikaissairaita tai toimimisrajoitteisia henkilöitä riittävästi. Näitä henkilöitä on kaikissa ikäluokissa. On tärkeää, että asetetut tavoitteet saavutetaan yhdenvertaisesti myös heidän osaltaan. Tarvitaan kohdennettuja toimenpiteitä, jotka ottavat huomioon kyseisten ryhmien erityistarpeet.

Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistäminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa

Vammaiset ja pitkäaikaissairaat henkilöt ovat ensisijaisesti Espoon kaupungin asukkaita. Espoon luottamushenkilöiden velvollisuutena on varmistaa, että hyvinvointialue tuottaa riittävät ja toimivat palvelut espoolaisille vammaisille ja pitkäaikaissairaille.

Hyvinvointialue on siirtänyt rakentamisen esteettömyyden kuntien ja niiden rakennusvalvonnan vastuulle. Tämä muutos korostaa esteettömyystyön painoarvoa ja lisää sen merkitystä palvelujen käytettävyydessä. Toimenpiteen "Esteettömyysohjelman päivityksestä" tulisi olla tavoitteellisempi ja kunnianhimoisempi, jotta saavutetaan parempia tuloksia esteettömyyden edistämisessä.

Muita huomioita

Palvelut kuuluvat kaikille.

Hyvinvointialueen tuottamat vammaispalvelut toimivat tukipalveluina osalle vaikeavammaisista espoolaisista (noin 5000 henkilöä), mahdollistaen heidän yhdenvertaisen osallistumisensa Espoon tarjoamiin palveluihin sekä tasavertaisen aseman palveluiden käyttäjinä. Huomattava osa espoolaisista toimintarajoitteisista henkilöistä (n. 15 % kaikista espoolaisista) ei kuitenkaan ole hyvinvointialueen vammaispalveluiden tuottamien tukipalveluiden piirissä. Tämä tuo omat haasteensa Espoolle palveluiden tarjoajana. Esimerkiksi Olarissa äskettäin avattu maksuton yhteisötila kansalaistoimijoiden käyttöön ei ole esteetön, minkä vuoksi tilassa ei voida toteuttaa asetettua tavoitetta yhteisöllisyyden vahvistamisesta toimimisrajoitteisten henkilöiden tai heidän järjestöjensä näkökulmasta. Lisäksi digipalveluiden saavutettavuudessa on edelleen kehittämisen tarvetta.

Vammaisvaikutusten arviointi

Vammaisvaikutusten arviointi tulee sisällyttää kaikkiin Espoon toimintaprosesseihin, jotta palvelut voidaan suunnitella yhdenvertaisesti kaikille käyttäjäryhmille. Kilpailutuksissa sekä muissa vastaavissa sopimusmenettelyissä on varmistettava, että vammaisten ja toimintarajoitteisten henkilöiden tarpeet huomioidaan asianmukaisesti.

Kaupungin avustukset

Avustusten ehdoissa tulee edellyttää, että toiminta ja tilat soveltuvat kaikille osallistujille, mukaan lukien vammaiset ja muut toimimisrajoitteiset henkilöt. Kaupungin myöntäessä avustuksia hyvinvointia edistävään toimintaan on varmistettava, että kaikki voivat osallistua tapahtumiin esteettömästi.

20.1.2026

Vammaisneuvoston puolesta

Pirkko Kuusela
puheenjohtaja

Hanna Bäckström
varapuheenjohtaja

Jakelu Hyvinvointipäällikkö Taru Ikäheimonen
Liikunta- ja hyvinvointilautakunta